

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ДРАЙВЕР СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВЕКТОРІ

© 2025 **БЛАКИТА Г. В., БАГАЦЬКА К. В., СУСІДЕНКО В. Т.**

УДК 330.354
JEL Classification: C10; M21; O34

Блакита Г. В., Багацька К. В., Сусіденко В. Т. Цифровізація як драйвер стійкості підприємств в європейському векторі

Мета статті полягає в порівняльній оцінці динаміки індикаторів цифровізації українських підприємств з визначенням пріоритетних завдань для прискорення цифрової трансформації. Було обґрунтовано роль цифровізації як драйвера економічної стійкості для українського бізнесу. Дослідження виконане за допомогою таких методів, як системний аналіз та синтез, абстрактно-логічний метод, теоретичне узагальнення та порівняння. У результаті дослідження доведено, що військові дії прискорили поширення цифрових технологій і інструментів на підприємствах України в цілому та сфері торгівлі зокрема. Завдяки цифровізації досягається зростання швидкості протікання процесів, підвищується їх якість і точність, забезпечується ефективний моніторинг і контроль та розширюється потенційне коло партнерів. Встановлено, що підприємства України далеко не в повній мірі користуються можливостями віртуального бізнес-середовища, незважаючи на те, що мають доступ до нього. Зростаюча динаміка, що характерна для всіх ключових показників, указує на позитивні тенденції цифрового розвитку бізнесу. Цифровізація підприємств торгівлі в цілому перевищує показники підприємств усіх секторів, що вказує на високу адаптивність торгівлі до зовнішніх змін і викликів. Порівняння окремих показників цифровізації українського бізнесу з аналогічними показниками ЄС показує певне відставання українського бізнесу та його недостатню активність щодо здійснення електронної торгівлі з країнами ЄС. Для активізації потрібно подолати неузгодженість в стандартах і процедурах електронної торгівлі. Висока ємність європейського ринку та висока цифрова обізнаність і активність споживачів в ЄС створюють сприятливі передумови для зростання електронної торгівлі на ринку ЄС. Таким чином, кількісні показники цифровізації українського бізнесу загалом демонстрували доволі високі темпи зростання. Результативність цифрового переходу українських підприємств стануть предметом майбутніх наукових розвідок.

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, економічна стійкість, електронна торгівля, підприємство.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 19.

Блакита Ганна Владиславівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів підприємства, Державний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: g.blakitya@knute.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4848-9912>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57200965809>

Багацька Катерина Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та фінансів підприємства, Державний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: k.bagatska@knute.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2184-2971>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/R-3813-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211623103>

Сусіденко Валентин Трохимович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі, Ужгородський торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету (Православна набережна, 21-А, Ужгород, 88000, Україна)

E-mail: susidenko.valentyn@utei.uz.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0327-8179>

UDC 330.354
JEL Classification: M21; L29; L81; O30

Blakitya H. V., Bagatska K. V., Susidenko V. T. Digitalization as a Driver of Enterprise Resilience in the European Vector

The aim of the article is to provide a comparative assessment of the dynamics of digitalization indicators of Ukrainian enterprises while determining the priority tasks for accelerating digital transformation. The role of digitalization as a driver of economic resilience for Ukrainian business is substantiated. The research was carried out using methods such as systemic analysis and synthesis, abstract-logical method, theoretical generalization, and comparison. As a result of the study, it is proved that military actions accelerated the spread of digital technologies and tools in enterprises of Ukraine as a whole and in the field of trade in particular. Digitalization achieves an increase in the speed of processes, enhances their quality and accuracy, ensures efficient monitoring and control, and expands the potential circle of partners. It is found that enterprises in Ukraine do not fully take advantage of the opportunities provided by the virtual business environment, despite having access to it. The increasing dynamics characteristic of all key indicators point to positive trends in the digital development of businesses. The digitization of trade enterprises, in general, surpasses the indicators of enterprises across all sectors, indicating a high adaptability of trade to external changes and challenges. A comparison of individual indicators of the digitalization of Ukrainian businesses with similar indicators from the EU shows a certain lag of Ukrainian businesses and their insufficient activity regarding the implementation of electronic trade with EU countries. To activate this sector, it is necessary to overcome inconsistencies in the standards and procedures of electronic trade. The high capacity of the European market, along with the high digital awareness and activity of consumers in the EU, creates favorable conditions for the growth of electronic trade in the EU market.

Thus, the quantitative indicators of the digitalization of Ukrainian business as a whole demonstrated quite high growth rates. The effectiveness of the digital transition of Ukrainian enterprises will become the subject of future scientific research.

Keywords: digitalization, digital transformation, economic resilience, electronic trade, enterprise.

Fig.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 19.

Blakya Hanna V. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Head of the Department of Economics and Finance of Company, State University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: g.blakya@knute.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4848-9912>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57200965809>

Bagatska Kateryna V. – Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Economics and Finance of Company, State University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: k.bagatska@knute.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2184-2971>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/R-3813-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57211623103>

Susidenko Valentyn T. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Management, Entrepreneurship and Trade, Uzhhorod Institute of Trade and Economic State University of Trade and Economics (21-A Pravoslavna Naberezhna, Uzhgorod, 88000, Ukraine)

E-mail: susidenko.valentyn@utei.uz.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0327-8179>

Питання цифровізації та її впливу на різні сфери життя суспільства, зокрема і на діяльність підприємств, протягом останніх років залишаються одними з найактуальніших у багатьох напрямках наукових досліджень.

«Цифровізація (з англ. digitalization) – це впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Це перехід від біологічних і фізичних систем у кібербіологічні та кіберфізичні (об'єднання фізичних і обчислювальних компонентів). Перехід діяльності з реального світу у віртуальний (онлайн)» [1].

Всебічний розвиток цифрових технологій, цифровізація та цифрова трансформація є ключовими пріоритетами економічного та суспільного розвитку в ЄС, а також одним з шести політичних пріоритетів Єврокомісії [2]. Стратегія реалізації Цифрового десятиліття була запроваджена Єврокомісією ще в березні 2021 р. Ця ініціатива є політичною і базується на плані «Цифровий компас до 2030 р.», який передбачає досягнення цифрової трансформації економіки та суспільства ЄС. Основною метою «Цифрового компаса» є створення безпечної цифрової людиноцентричної екосистеми, де бізнес процвітає завдяки реалізації цифрового потенціалу. Основними напрямками цієї трансформації є: розвиток цифрових навичок, створення безпечної та ефективної цифрової інфраструктури, цифровізація бізнес-процесів та модернізація державних послуг. Вказаний план узгоджується зі стандартами ЄС і має фінансову, в тому числі бюджетну підтримку [2].

Євроінтеграційний вектор України вимагає синхронізації вітчизняних ініціатив у сфері цифро-

візації економіки з європейськими. Для цього важливо не лише дотримання стандартів і норм ЄС, а й розуміння того, наскільки ми випереджаємо чи відстаємо за основними індикаторами. Адже цифровізація окремих сфер суспільного життя, зокрема державних послуг, є саме тим, чим Україна може пишатися і надавати приклад. Трансформаційні процеси цифрового розвитку бізнесу також є дуже помітними, але для комплексної оцінки їх стану і динаміки необхідно поглиблене дослідження наявної статистичної інформації.

Питанням цифровізації та цифрової трансформації присвячено значна кількість публікацій зарубіжних і українських дослідників. Варто відзначити, що українські науковці зосереджені передусім на концептуальних теоретико-методологічних питаннях, тоді як кількісні дослідження цифровізації та цифрової трансформації не набули належного поширення, перш за все, через нестачу даних.

Так, І. Саврас і В. Фединець [3] дослідили роль цифровізації в інноваційному розвитку підприємства, зокрема зосередили увагу на позитивних наслідках впливу цифровізації на інноваційну діяльність та описали перешкоди на шляху впровадження інновацій в умовах цифровізації. Л. Лазебник і В. Войтенко [4] запропонували принципи функціонування інформаційної інфраструктури, орієнтованої на цифровий спосіб управління бізнес-процесами. Також автори обґрунтували черговість цифровізації бізнес-процесів. Послідовність і напрями цифрової трансформації бізнес-процесів підприємств розглядали також П. Зуб та Г. Калач [5].

Ж. Кононенко зі співавторами [6] узагальнили вплив цифрових технологій на підприємницьку

діяльність та обґрунтували функції цифровізації в підприємстві, зокрема автоматизацію процесів, аналітику даних, забезпечення кібербезпеки, покращення взаємодії з клієнтами, розширення географії бізнесу, зниження витрат, підвищення конкурентоспроможності, яке, зокрема, полягає в більшій адаптивності на ринку завдяки використанню цифрових інструментів. Факторам впливу цифровізації на бізнес присвячена праця [7].

Л. Водянка та Н. Стахова [8] представили цифровізацію як фактор розвитку передусім інтелектуального бізнесу. Автори акцентували увагу на місці України в розвитку цифрових технологій порівняно з іншими країнами, а також на успіхах нашої країни на шляху вдосконалення цифровізації державних послуг, особливо після початку повномасштабного вторгнення.

О. Кібік, О. Таран-Лада, В. Саєнко та ін. [9] підкреслили необхідність стратегічного підходу до впровадження цифрових рішень у діяльність підприємств з урахуванням впливу мінливого зовнішнього середовища. Автори наголосили на необхідності адаптації до сучасного середовища так званої комплексної цифровізації.

А. Спіцина зі співавторами [10] розкривають дуальність наслідків цифрової трансформації економіки, що проявляється в породженні ризиків, пов'язаних з якісними змінами у суспільстві та економіці в цілому, а з іншого боку, внаслідок цифрової трансформації створюються механізми мінімізації цих ризиків. Вагомим доробком авторів можна вважати виокремлення пріоритетних напрямків цифрової трансформації України до і після повномасштабного вторгнення [10, с. 311]. Так, з початком війни акцент держави і бізнесу змістився в бік кібербезпеки, кіберзахисту, розробки цифрових рішень та пристроїв для Сил Оборони України, розвитку цифрових фінансових технологій для забезпечення швидкості і мультимедійності фінансування захисту України, розвитку цифрових платформ для координації зусиль громад, донорів, спонсорів для забезпечення відновлення постраждалих територій тощо.

Питанням цифровізації економіки в умовах євроінтеграційних процесів присвячена праця [11], в якій автори дослідили участь України в програмі «Цифрова Європа» за період 2022–2024 рр., де, зокрема, проаналізували динаміку частки цифрової економіки у ВВП України. В праці Б. Кішакевича та ін. [12] досліджено динаміку цифрової інтенсивності МСБ і рівень електронної торгівлі в країнах ЄС.

Відаючи належну увагу вагомому доробку українських науковців у проблематику цифрові-

зації економіки, вважаємо за доцільне поглибити дослідження рівня цифровізації вітчизняного бізнесу з метою належного обґрунтування наступних кроків цифрового розвитку підприємств України в рамках європейського вектору.

Метою статті є порівняльна оцінка стану і тенденцій цифровізації підприємств України, зокрема сфери торгівлі, з індикаторами цифровізації ЄС і визначення пріоритетних завдань для прискорення цифрової трансформації.

Методологічною базою дослідження стали загальнонаукові методи, такі як системний аналіз і синтез, абстрактно-логічний метод, теоретичне узагальнення і порівняння.

Цифровізація є критично важливою для економіки України не лише через необхідність прискореної інтеграції до європейського цифрового простору. Значення цифровізації зросло під час війни, адже цифрові послуги і продукти – це те, що може пропонувати український бізнес незалежно від місця його розташування, клімату, матеріальної бази тощо. Це бізнес, в якому засобами виробництва є лише комп'ютер, інтернет та електроенергія, а якість вироблених продуктів і послуг визначається передусім професійним рівнем працівників.

У традиційних індустріях значення цифровізації, що проявляється в окремих процесах, також посилюється під час війни. Завдяки цифровізації досягається зростання швидкості протікання процесів, підвищується їх якість і точність, забезпечується ефективний моніторинг і контроль та розширюється потенційне коло партнерів. Усе це підвищує ефективність діяльності та адаптацію українських підприємств до складних і небезпечних умов. Як зазначає М. Хаустова: «Основною метою цифровізації є досягнення цифрової трансформації існуючих та створення нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові, більш ефективні та сучасні. Пріоритет можливий тоді, коли ідеї, дії, ініціативи та програми, які стосуються цифровізації, будуть інтегровані в національні, регіональні, галузеві стратегії і програми розвитку [13, с. 8].

Воєнні дії спричинили надзвичайно складні проблеми українському бізнесу, зокрема пошкодження і знищення майна, зниження попиту, логістичні ускладнення, падіння продуктивності праці, зростання операційних витрат, вимушену релокацію тощо. Водночас для сектору ІТ ці втрати стали дещо менш болючими, і по ньому спостерігалось зростання до 2024 р., після чого почалося незначне скорочення обсягів ринку. В нецифрових секторах цифровізація надала змогу збереження або

швидкого відновлення бізнес- процесів, інформації, заощадження витрат, що допомогло згладити катастрофічні наслідки та прискорити відновлення діяльності. Тому саме впровадження цифрових технологій є драйвером економічної стійкості під час війни.

Розробка стратегій цифрової трансформації має базуватися на всебічному та повному аналізі поточного стану цього цифрового переходу. Як зазначено вище, в роботі [11] наведено дані щодо частки цифрової економіки у ВВП України, проте автори не конкретизували, результати яких господарюючих суб'єктів вкладені в термін «цифрова економіка». Відповідно до КВЕД, результати підприємств, що безпосередньо розробляють цифрові продукти та послуги, обліковуються в категорії J «Інформація та телекомунікації», де окрім безпосередньо ІТ представлені й видавнича діяльність, і електрозв'язок.

Попри те, що ІТ-сектор усе ще посідає невисоку частку у ВВП країни, він демонстрував зростання на початку війни. Так, якщо у 2020 р. частка інформаційно-комунікаційних технологій у ВВП України становила 5%, з них суто ІТ – 2,2%,

то в 2022-му – вже 8% за сектором J і відповідно 5% – ІТ [14]. Зауважимо, що цифровізація економіки – це не лише розвиток ІКТ-сфери, вона стосується «інтеграції цифрових технологій у повсякденне життя суспільства шляхом оцифровки всього, що можна оцифрувати. Цифровізація означає комп'ютеризацію систем і робочих місць для більшої легкості та доступності» [15, с. 45].

Для оцінки загального стану та динаміки цифровізації підприємств України в цілому та підприємств торгівлі зокрема проаналізуємо широкий спектр індикаторів, які стосуються всіх секторів економіки та розкривають різні напрямки цифрових перетворень (табл. 1).

За даними табл. 1 можна зробити висновок про позитивну зростаючу динаміку цифровізації підприємств, причому по деяких позиціях доволі високий приріст спостерігається після початку повномасштабного вторгнення. Зауважимо, що дані табл. 1 наведено лише для підприємств – юридичних осіб з кількістю зареєстрованих працівників не менше 10, тому можна припустити, що загалом по всіх підприємствах і ФОП показники можуть бути вищими. Режим воєнного стану ускладнює збір

Таблиця 1

Динаміка індикаторів цифровізації підприємств України, %

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Рівень охоплення населення інтернет-послугами, абонентів на 100 жителів	–*	46	52	55	57	62	–
Частка підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет	88	86,4	–	86,6	85,1	88,8	93,8
У тому числі Торгівля (група G)	88,1	86,1	–	87,7	84,4	88,5	96,7
Частка підприємств, які здійснювали електронну торгівлю	5,0	4,8	4,9	5,0	6,1	6,9	–
У тому числі Торгівля (група G)	7,5	7,4	7,7	7,7	10,3	12,0	–
Частка кількості підприємств, що мають вебсайт	35,6	35,2	–	35,3	–	–	38,2
У тому числі Торгівля (група G)	37,7	37,6	–	38,8	–	–	44,1
Частка кількості підприємств, що використовують соціальні медіа, у загальній кількості підприємств, %	29,7	30,1	–	–	29,1	–	30
У тому числі Торгівля (група G)	31,8	32,4	–	–	32,0	–	32,4
Частка кількості підприємств, що купують послуги хмарних обчислень	9,8	10,3	–	10,2	9,8	–	13,7
У тому числі Торгівля (група G)	11,3	11,5	–	11,3	11,1	–	16,3
Частка кількості підприємств, що мають найманих фахівців у сфері ІКТ	22,3	21,6	–	21,7	–	17,7	–
У тому числі Торгівля (група G)	23,9	23,5	–	23,4	–	18,6	–

* – дані відсутні.

Джерело: узагальнено авторами за даними [16].

і оприлюднення деяких даних, що унеможливає комплексне бачення картини цифровізації підприємств, проте загальні висновки простежуються наочно.

Так, з табл. 1 випливає, що рівень цифровізації підприємств України є вищим за рівень цифровізації населення в частині охоплення інтернет-послугами (так, на 2023 р: 88,8% підприємств і 62% населення охоплені інтернет-послугами). Помітним є вплив збройної агресії на доступ підприємств до інтернету: незначний спад у 2022-му змінився на суттєвий приріст у 2023 і 2024 порівняно з попередніми роками. Натомість електронна торгівля почала стрімко зростати вже з 2022 р., порівняно з попередніми, хоча частку підприємств, які продають товари і послуги через мережу Інтернет, не можна назвати високою. Частка підприємств, що мають власний веб-сайт і користуються соцмережами, перевищує третину від усіх підприємств, що вказує на доволі високий рівень цифровізації. Щодо соцмереж, то зростаюча динаміка за останні роки майже відсутня. Натомість частка підприємств, що мають власний сайт, зростає.

Позитивним фактором, що вказує не лише на присутність підприємства у віртуальному просторі, а і на ведення бізнес-процесів з використанням цифрових технологій, є частка підприємств, що купують послуги хмарних обчислень. Зауважимо, що ця частка перевищує частку тих, які ведуть торгівлю через мережу Інтернет. Також доволі високим є відсоток підприємств, що наймають фахівців з інформаційних технологій, але по цьому показнику спостерігається негативна динаміка. Вона може бути пояснена тим, що підприємства хочуть передати частину відповідної роботи на аутсорсинг компаніям-професіоналам у сфері інформаційних технологій.

Загалом можна констатувати, що підприємства України далеко не в повній мірі користуються можливостями віртуального бізнес-середовища, незважаючи на те, що мають доступ до нього. Зростаюча динаміка, що характерна всім ключовим показникам, вказує на позитивні тенденції цифрового розвитку бізнесу. Зазначимо, що цифровізація підприємств торгівлі в цілому за показниками перевищує загальні показники підприємств усіх секторів, що вказує на високу адаптивність торгівлі до зовнішніх змін і викликів.

Оцінюючи динаміку цифровізації українських підприємств, важливо провести бенчмаркінг з європейськими та світовими тенденціями. На жаль, якщо порівняти індикатори цифровізації України з країнами ЄС, то за більшістю показників можна констатувати суттєве відставання. Наприклад, по-

казник рівня електронної торгівлі Україні досяг значення 6,9% за всіма секторами і 12% за сектором торгівлі у 2023 р. В ЄС показник по великому бізнесу перевищував 40%, по малому досяг 20% ще у 2021 р. [12, с. 86]. В Україні у 2021 р. загальний показник становив лише 5%. Зауважимо, що середині ЄС інтенсивність електронної торгівлі розповсюджена дуже нерівномірно. Найбільша інтенсивність спостерігається в Західній Європі – 64% від загального обороту 2023 р., а найменша в Східній – 2% відповідно. Примітно, що і Північна Європа також має лише 9% від загального обороту [17].

Під електронною торгівлею в ЄС розуміється транскордонна безпаперова торгівля, яка охоплює імпорт і експорт товарів і послуг між країнами, включно з такими: онлайн-купівля і продаж товарів і послуг; передача товарів і послуг через кордон, включаючи обмін електронними документами між підприємствами та урядом, а також доставка покупцям цих товарів і послуг. На ринку ЄС обмін товарами і відповідною інформацією відбувається за стандартизованими технологіями [18].

Активізація електронної торгівлі в Україні за часткою та обсягами доходу можлива лише за рахунок розширення кола покупців і виходу за межі внутрішнього ринку. Адже очевидним є те, що внутрішній ринок України в період активних бойових дій і високого рівня міграції населення, а також в наступний період повоєнного відновлення залишатиметься дуже обмеженим.

На *рис. 1* представлена активність українського бізнесу в міжнародній електронній торгівлі.

Дані діаграми свідчать про те, що українські онлайн-продажі орієнтуються передусім на внутрішнього споживача, і частка цих продажів відчутно зростає. Натомість по клієнтам з ЄС і решти світу спостерігається стагнація. З одного боку, тенденцію можна вважати позитивною, адже спостерігається зростання уваги українських споживачів до вітчизняних товарів і послуг, з іншого боку, можна констатувати, що український бізнес втрачає можливості та перспективи, адже національний ринок є обмеженим за рівнем платоспроможного попиту. Натомість європейський ринок має відчутно більший попит і високий рівень онлайн-закупівель.

Так, за даними [19], у 2022 р. в середньому більше 50% транскордонної ритейл-торгівлі в ЄС здійснювалося через мережу інтернет. Так, в Люксембурзі цей рівень досяг 80%, в Ірландії – 68,6%, найнижчим став рівень у Нідерландів – 15,2%, що свідчить про прихильність нідерландців до здійснення купівель всередині країни. Причиною такої високої активності транскордонної електронної

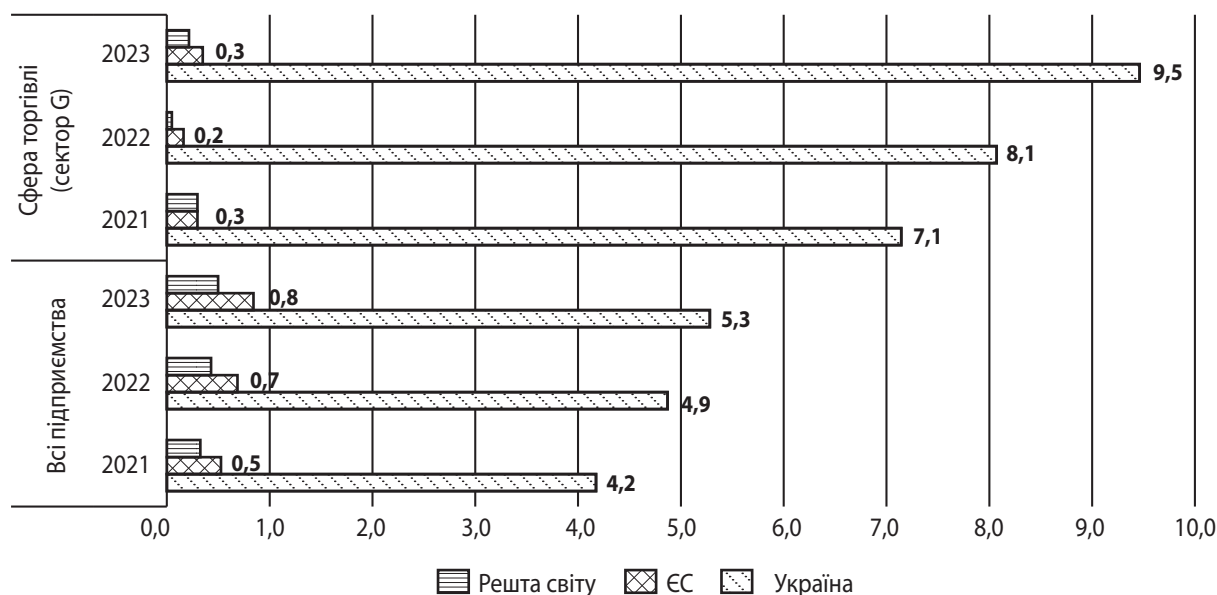

Рис. 1. Частка підприємств, які здійснювали електронну торгівлю за місцем розташування клієнтів у 2021–2023рр., %

Джерело: складено авторами за [16].

торгівлі в ЄС можна вважати те, що ринок ЄС вважається єдиним ринком, де дозволений вільний обмін товарами, послугами та інформацією за допомогою стандартизованих технологій. Натомість серед країн Східного партнерства спостерігається неузгодженість в процедурах електронної торгівлі, що вважається однією з причин невисокої активності [18].

Зростання потенційного кола клієнтів також є необхідною передумовою розширення електронної торгівлі. І якщо в Європі рівень доступу населення до інтернету наближається до 100% (Норвегія, Люксембург, Швейцарія, Нідерланди, Ісландія і Данія) то в Україні спостерігається відставання, а саме, 79% у 2023 р. [17], за даними європейської статистики, що відповідає передостанньому місцю серед усіх країн Європи. Дані національної статистики на 2023 р. дають 62% рівня доступу до інтернету, але вони розраховані на все населення, тоді як європейські – на вікову групу 16–74 роки. Тому розширення географії електронної торгівлі є перспективним напрямком, що сприятиме зростанню цифровізації як за обсягами активностей, так і за результатами.

ВИСНОВКИ

Цифровізація українського бізнесу в останні роки розвивається доволі високими темпами. Аналіз існуючих праць і власні дослідження показали, що цифрові технології стали одним із драйверів стійкості й адаптивності наших підприємств. Кри-

зові умови епідемії COVID-19 і війни спонукали українські підприємства до активізації використання цифрових технологій, хоча в цілому Україна все ще відстає від загальноєвропейського рівня цифровізації.

У даній статті увага авторів була зосереджена більше на кількісних, а не на результативних показниках цифровізації українського бізнесу, які загалом демонстрували доволі високі темпи зростання. Результати цифрового переходу українських підприємств стануть предметом майбутніх наукових розвідок. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Амелін А. та ін. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. Доклад Українського інституту майбутнього. Хвиля. 14.06.2019. URL: <https://hvylya.net/uk/special-projects/177938-ukraina-2030e-kraina-z-rozvinutoju-cifrovoju-ekonomikoju>
2. Цифрова стратегія ЄС. EU4Digital. URL: <https://eu-fordigital.eu/uk/discover-eu/eu-digital-strategy/>
3. Саврас І. З., Фединець В. І. Цифровізація та інноваційний розвиток підприємства: тенденції, проблеми та перспективи. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія «Економічні науки». 2023. № 74. С. 108–114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-74-14>
4. Лазебник Л. Л., Войтенко В. О. Інформаційна інфраструктура в цифровізації бізнес-процесів підприємства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2020. № 42. С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-42-3>

5. Зуб П. В., Калач Г. М. Цифровізація бізнес-процесів промислових підприємств. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 26.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-52>
6. Кононенко Ж. А., Карнаухова Г. В., Балюк О. В. Цифровізація підприємницької діяльності: значення та вплив. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія «Економіка та управління»*. 2023. № 9.
DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-04-08>
7. Glushchevsky V., Holomb V., Byrskyi V. The Impact of Digitalization on Entrepreneurship: Key Factors. *Humanities Studies*. 2023. Iss. 16. P. 160–167. URL: <http://humstudies.com.ua/article/view/288996/282609>
8. Водянка Л. Д., Стахова Н. П. Цифровізація як сучасний фактор розвитку інтелектуального бізнесу. *Ефективна економіка*. 2023. № 7.
DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.7.29>
9. Kibik O., Taran-Lala O., Saienko V. et al. Strategic Vectors for Enterprise Development in the Context of the Digitalization of the Economy. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13. Iss. 2. P. 384–395.
DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.2/460>
10. Спіцина А., Плукар Л., Маслиган О. та ін. Цифровізація економіки як фактор стійкого розвитку держави на тлі масштабної воєнної агресії (український досвід). *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2022. Vol. 6. No. 47. P. 304–315.
DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3938>
11. Башлай С. В., Яремко І. І. Цифровізація економіки України в умовах євроінтеграційних процесів. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-48>
12. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б. Т., Сисюк В. І. Цифровізація малого та середнього бізнесу: виклики та перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 2. С. 82–87.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.82>
13. Хаустова М. Г. Поняття цифровізації: національні та міжнародні підходи. *Право та інновації*. 2022. № 2. С. 7–18.
DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2022-2\(38\)-1](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2022-2(38)-1)
14. Доля ІТ у ВВП України зростає з поточних 5% до 15% у 2030 році. *Capital Times*. 2022 р. URL: <https://www.capital-times.com/dolya-it-u-vvp-ukraini-2030/>
15. Соснін О. Цифровізація як нова реальність країни. *Юридичний вісник України*. 2020. № 1. С. 45–54. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyvrovizatsiya-yak-nova-realist-ukrayiny/>
16. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
17. European E-Commerce Report 2024. URL: https://ecommerce-europe.eu/wp-content/uploads/2024/10/CMi2024_Complete_light_v1.pdf
18. Що таке електронна торгівля (eTrade)? Це щось пов'язане із покупками в Інтернеті? *EU4Digital*. 24.04.2020 р. URL: <https://eufordigital.eu/uk/e-card/what-exactly-is-etrade-is-it-something-about-shopping-on-the-internet/>
19. E-commerce spending as percentage of total GDP in Western and Central Europe as of 2022, by country. *statista*. 2025. URL: <https://www.statista.com/statistics/1283556/ecommerce-percentage-gdp-europe-country/#statisticContainer>

REFERENCES

- Amelin, A. et al. "Ukraine 2030E - kraina z rozvynutoiu tsyvrovoiu ekonomikoju. Doklad Ukrainskoho instytutu maibutnoho" [Ukraine 2030E - A Country with a Developed Digital Economy. Report of the Ukrainian Institute for the Future]. Khvyliya. June 14, 2019. <https://hvyliya.net/uk/special-projects/177938-ukraina-2030e-kraina-z-rozvinutoju-cifrovoju-ekonomikou>
- Bashlai, S. V., and Yaremko, I. I. "Tsyvrovizatsiia ekonomiky Ukrainy v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv" [Digitalization of Ukraine's Economy in the Conditions of European Integration Processes]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 48 (2023).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-48>
- "Dolia IT u VVP Ukrainy zroste z potochnykh 5% do 15% u 2030 rotsi" [The Share of IT in Ukraine's GDP Will Increase from the Current 5% to 15% in 2030]. *Capital Times*. 2022. <https://www.capital-times.com/dolya-it-u-vvp-ukraini-2030/>
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <https://www.ukrstat.gov.ua/>
- "E-commerce spending as percentage of total GDP in Western and Central Europe as of 2022, by country". *statista*. 2025. <https://www.statista.com/statistics/1283556/ecommerce-percentage-gdp-europe-country/#statisticContainer>
- "European E-Commerce Report 2024". https://ecommerce-europe.eu/wp-content/uploads/2024/10/CMi2024_Complete_light_v1.pdf
- Glushchevsky, V., Holomb, V., and Byrskyi, V. "The Impact of Digitalization on Entrepreneurship: Key Factors". *Humanities Studies*. 2023. <http://humstudies.com.ua/article/view/288996/282609>
- Khaustova, M. H. "Poniattia tsyvrovizatsii: natsionalni ta mizhnarodni pidkhody" [The Concept of Digitalization: National and International Approaches]. *Pravo ta innovatsii*, no. 2 (2022): 7-18.
DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2022-2\(38\)-1](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2022-2(38)-1)
- Kibik, O. et al. "Strategic Vectors for Enterprise Development in the Context of the Digitalization of the Economy". *Postmodern Openings*, vol. 13, no. 2 (2022): 384-395.
DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.2/460>

- Kononenko, Zh. A., Karnaukhova, H. V., and Baliuk, O. V. "Tsyfrovizatsiia pidpriemnytskoi diialnosti: znachennia ta vplyv" [Digitalization of Entrepreneurial Activity: Significance and Impact]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriiia «Ekonomika ta upravlinnia»*, no. 9 (2023). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-04-08>
- Kyshakevych, B. Yu., Demediuk, B. T., and Sysiuk, V. I. "Tsyfrovizatsiia maloho ta serednoho biznesu: vyklyky ta perspektyvy" [Digitalization of Small and Medium-Sized Businesses: Challenges and Prospects]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 2 (2024): 82-87. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.82>
- Lazebnyk, L. L., and Voitenko, V. O. "Informatsiina infrastruktura v tsyfrovizatsii biznes-protseviv pidpriemstva" [Information Infrastructure in Digitalization of Business Processes of Enterprise]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 42 (2020): 18-22. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-42-3>
- "Shcho take elektronna torhivlia (eTrade)? Tse shchos poviazane iz pokupkamy v Interneti?" [What Is E-commerce (eTrade)? Is It Something Related to Online Shopping?]. EU4Digital. April 24, 2020. <https://eufordigital.eu/uk/e-card/what-exactly-is-etrad-is-it-something-about-shopping-on-the-internet/>
- Savras, I. Z., and Fedynets, V. I. "Tsyfrovizatsiia ta innovatsiinyi rozvytok pidpriemstva: tendentsii, problemy ta perspektyvy" [Digitalisation and Innovative Development of the Enterprise: Trends, Challenges and Prospects]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, no. 74 (2023): 108-114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-74-14>
- Sosnin, O. "Tsyfrovizatsiia yak nova realnist krainy" [Digitalization as a New Reality for the Country]. *Yurydychnyi visnyk Ukrainy*. 2020. <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/>
- Spitsyna, A. et al. "Tsyfrovizatsiia ekonomiky yak faktor stiikoho rozvytku derzhavy na tli masshtabnoi voiennoi ahresii (ukrainskyi dosvid)" [Digitalization of the Economy as a Factor of Sustainable Development of the State Against the Backdrop of Large-scale Military Aggression (Ukrainian Experience)]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 6, no. 47 (2022): 304-315. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3938>
- "Tsyfrova stratehiia YeS" [EU Digital Strategy]. EU4Digital. <https://eufordigital.eu/uk/discover-eu/eu-digital-strategy/>
- Vodianka, L. D., and Stakhova, N. P. "Tsyfrovizatsiia yak suchasnyi faktor rozvytku intelektualnoho biznesu" [Digitalization as a Modern Factor in the Development of Intelligent Business]. *Efektivna ekonomika*, no. 7 (2023). DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.7.29>
- Zub, P. V., and Kalach, H. M. "Tsyfrovizatsiia biznes-protseviv promyslovykh pidpriemstv" [Digitalization of Business Processes of Industrial Enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 26 (2021). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-52>